

Jacint Rigau, de Perpinyà, pintor de cort de Lluís XIV amb el nom de Hyacinthe Rigaud, va fer aquest retrat de la seva mare ■ AFERS

El sentiment antifrancès i antiespanyol va contribuir als XVII a formar la identitat catalana, segons Òscar Jané

Joc d'identitats

Albert Botran
BARCELONA

A l'obra *Catalunya i França al segle XVII* (Afers), Òscar Jané dona forma a les seves investigacions, codirigides per Jean-Pierre Amalric, de la Universitat de Tolosa-Le Mirail, i per Antoni Simon, de l'Autònoma de Barcelona. La cronologia és significativa: del moment en què França és l'aliada de Catalunya contra la monarquia hispànica de Felip IV i Olivares (1640) al moment en què una part de catalans decideix enfrontar-se al nou rei Borbó, Felip V, vingut de França (1705).

En aquest període, la població catalana s'adona que es troba entre dues grans potències militars alienes

als interessos "de la terra" i que situen el Principat com a camp de batalla. Els greuges de la guerra i l'allotjament de tropes són un element clau en la formació d'una identitat col·lectiva derivada del sentiment anticastellà i antifrancès, segons Jané.

Si el 1640 la presència dels terços castellans portà Catalunya a la revolta i a l'aliança amb França, l'entrada de les tropes franceses a partir d'aquella data, la posterior annexió de la Catalunya del Nord i les constants guerres que en la segona meitat del XVII afectaren les noves comarques "de frontera" (l'Empordà, el Ripollès) van fer créixer el sentiment antifrancès fins a la Guerra de Successió.

Els comtats del Rosselló i la Cerdanya, els que havien patit més les guerres entre les monarquies hispànica i francesa abans de 1640, van ser precisament els que passaren a l'obediència del rei francès a partir de 1659. L'annexió i assimilació de la Catalunya del Nord és un altre dels temes que analitza el llibre, que explica casos interessants com el dels dirigents polítics catalans que, en tornar Catalunya a l'obediència hispànica, optaren per l'exili "francès". Jané calcula que van ser de 1.000 a 2.000. Un d'ells, Ramon Trobat, va arribar a ser intendent de la província i partidari de la invasió de la resta del Principat. Pel que fa a la vida cultural, hi ha el cas de Jacint Rigau, fill de Perpinyà

i pintor de la cort de Lluís XIV amb el nom francesitzat de Hyacinthe Rigaud.

Però la vinculació entre els catalans de nord i sud dels Pirineus es mantingué. Ho demostren fets com la revolta dels Angelets de la Terra (1663-1673), oposats a l'impost que gravava la sal que venia de Cardona. O el cas del retaulista de Manresa Josep Sunyer, a qui la majoria de parròquies dels Comtats encarregaren la confecció dels seus retaules.

Òscar Jané, barceloní, també se sent vinculat a la Catalunya del Nord i, a més de la seva recerca, participa de la revista de pensament polític *Mirmanda*, inspirada en Joan Borrell, més conegut, esclar, per Jean Borrell. ■

Cultura en breu

CENSURA El Marroc clausura un setmanari cultural per un reportatge

El director del setmanari marroquí avantguardista *Nichane*, Driss Ksikes, i un dels seus periodistes s'han d'enfrontar a la justícia marroquina per haver publicat un reportatge sobre acudits. El treball també ha molestat els fonamentalistes islàmics, que els han amenaçat de mort. Per ara, les autoritats han tancat el setmanari. Aquests fets han comportat una recollida de firmes internacional a favor dels dos professionals. Ksikes és conegut sobretot a França com a col·laborador de la revista cultural *TelQuel* i novel·lista.

CINEMA Itàlia prohibeix el film de Gibson als menors de 14 anys

La justícia italiana ha acceptat el recurs d'una associació de consumidors i ha prohibit de manera cautelar que els menors de 14 anys vegin *Apocalypse*, de Mel Gibson. La decisió contradiu el judici de la comissió que s'encarrega de valorar les pel·lícules a Itàlia, que va valorar que el film, centrat en el final de la civilització maia, era apte per a tots els públics. Arran de l'enrenou, el ministre de Cultura, Francesco Rutelli, ha demanat que els distribuïdors aconsellin que els menors vegin la pel·lícula acompanyats.

ROBATORI Els Mossos detenen lladres d'art a Sant Martí de Centelles

Agents rurals dels Mossos van detenir ahir Pedro V.P., Josep D.O. i Alberto D.O., després del robatori, al matí, d'objectes d'art de l'església dels Àngels de Sant Martí de Centelles i d'una masia.

El Lull fa acords amb la London School i amb la NY University

Redacció
BARCELONA

El director de l'Institut Ramon Llull (IRL), Josep Bargalló, ha signat convenis de col·laboració amb la London School of Economics i la New York University per fomentar l'estudi i promoció de la llengua i la cultura catalanes a la Gran Bretanya i als Estats Units.

La London School of Economics, un centre acadèmic de prestigi fundat el 1895 i actual laboratori de les ciències socials, crearà una plaça de professor d'economia política per impulsar la docència i la recerca d'història contemporània, economia, sociologia i cultura de Catalunya. Encara està per determinar qui serà l'elegit per a aquesta missió docent.

La iniciativa es finançarà conjuntament amb fons provinents de l'IRL i de l'Institut Europeu, un centre de referència internacional de l'estudi de l'Europa contemporània.

La col·laboració amb la Universitat de Nova York es concreta en la creació d'un Catalan Center, en el marc del Centre per als Estudis Europeus i Mediterranis d'aquesta universitat.

Mary Ann Newman, que fins ara ocupava el càrrec de coordinadora institucional de l'IRL, serà la directora d'aquest centre, que ja porta uns mesos en marxa amb un despatx i que ara ha rebut aquest impuls formal amb la signatura del conveni.

Aquestes dues fites s'han d'emmarcar en la línia del Ramon Llull de no centrar-se únicament en la tan esperada Fira de Frankfurt sinó de treballar per deixar una empremta més consistent en els centres decisius de la cultura mundial. ■

El Comentari

Arnau Puig

La inòpia

Hi ha molta gent convençuda que la vida és una tragèdia; em sembla, però, que la majoria entenem que és una comèdia, un anar tirant sense saber el sentit amb què es fan les coses, però que, de tota manera, com més bé ens ho passem, millor.

En síntesi, que la vida és un drama, una agitació de la qual no ens en podem desempallegar. Però entre els extrems de la tra-

gèdia i de la comèdia, on no es pot estar és a la inòpia, és a dir, que els esdeveniments t'atrapin amb el més absolut desconeixement del que et pot succeir. És el que ha passat a aquests pobres equatorians morts per l'atemptat d'ETA a l'aeroport de Barajas. Hi havien anat per complaure i ajudar uns amics, i si ara, ja morts, pensen, deuen dir-se: però que estranya i estúpida és l'existència, atès que qui se la carrega és el

que més llunyà es troba de les motivacions.

Per altra banda, no pot ser que els qui es consideren elegits, encara que se'n digui democràticament, es creguin que han esdevingut gent que pot flotar i marginar-se de la realitat.

Al món concret hi som per dominar-lo, per fer-lo propici, per convertir en esperança i goig l'existència; no per rebre'n els cops i perdre-la. És el que

Si els equatorians víctimes de l'atemptat a Barajas van venir era per fer-se una altra vida, no la mort

aquests pobres xicots feien abans als Andes. Si van venir, era per traficar amb la vida, per fer-se'n una altra. El que no es pot acceptar és que la realitat et peti a les mans. Sospito que els dirigents que se senten elegits, encaixats com estan al caliu eteri de la celestia, ens poden portar a tots a la mort innòcua i insubstantial -l'Iraq, per als intrusos, n'és un bon exemple- encara que ells es creguin que fan el bé.